

Forelæsning 5: Underrum af $\mathbb{R}^n$, baser og dimension

LinAlgDat 2019/2020

Henrik Holm og Henrik L. Pedersen
Institut for Matematiske Fag
holm@math.ku.dk og henrikp@math.ku.dk

Oversigt

- ① Vektorrummet $\mathbb{R}^n$
- ② Underrum
- ③ Span
- ④ Lineær (u)afhængighed
- ⑤ Baser
- ⑥ Dimension

Oversigt

- ① Vektorrummet $\mathbb{R}^n$
- ② Underrum
- ③ Span
- ④ Lineær (u)afhængighed
- ⑤ Baser
- ⑥ Dimension

Vektorrummet $\mathbb{R}^n$

Definition 3.1 (Vektoraddition og skalarmultiplikation)

Lad $\mathbb{R}^n$ være mængden af alle (søjle)vektorer

$$\mathbf{u} = \begin{pmatrix} u_1 \\ \vdots \\ u_n \end{pmatrix} \quad \text{hvor} \quad u_1, \dots, u_n \in \mathbb{R}$$

Vektoraddition/subtraktion og skalarmultiplikation defineres pladsvis:

$$\mathbf{u} \pm \mathbf{v} = \begin{pmatrix} u_1 \\ \vdots \\ u_n \end{pmatrix} \pm \begin{pmatrix} v_1 \\ \vdots \\ v_n \end{pmatrix} := \begin{pmatrix} u_1 \pm v_1 \\ \vdots \\ u_n \pm v_n \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad s\mathbf{u} = s \begin{pmatrix} u_1 \\ \vdots \\ u_n \end{pmatrix} := \begin{pmatrix} su_1 \\ \vdots \\ su_n \end{pmatrix}$$

Eksempel (Regning med vektorer)

I $\mathbb{R}^2$ gælder fx

$$\begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 3 \\ 4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 4 \\ 6 \end{pmatrix}, \quad 7 \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 7 \\ 14 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad -\begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 \\ -2 \end{pmatrix}$$

Theorem 3.1 (Regneregler i $\mathbb{R}^n$)

Nulvektoren i $\mathbb{R}^n$ har per definition 0'er på alle n koordinater:

$$\mathbf{0} = \begin{pmatrix} 0 \\ \vdots \\ 0 \end{pmatrix}$$

Vektoraddition og skalarmultiplikation opfylder følgende regler:

- $\mathbf{u} + \mathbf{v} = \mathbf{v} + \mathbf{u}$
- $(\mathbf{u} + \mathbf{v}) + \mathbf{w} = \mathbf{u} + (\mathbf{v} + \mathbf{w})$
- $\mathbf{v} + \mathbf{0} = \mathbf{v}$
- $\mathbf{v} + (-\mathbf{v}) = \mathbf{0}$
- $s(\mathbf{u} + \mathbf{v}) = s\mathbf{u} + s\mathbf{v}$
- $(s + t)\mathbf{v} = s\mathbf{v} + t\mathbf{v}$
- $s(t\mathbf{v}) = (st)\mathbf{v}$
- $1\mathbf{v} = \mathbf{v}$

for alle vektorer $\mathbf{u}, \mathbf{v}, \mathbf{w} \in \mathbb{R}^n$ og alle tal (skalarer) $s, t \in \mathbb{R}$.

Abstakte vektorrum

Definition 7.1 (Vektorrum)

En mængde V (hvis elementer vi omtaler som “vektorer”) med

- Vektoraddition: $V \times V \rightarrow V$, $(\mathbf{u}, \mathbf{v}) \mapsto \mathbf{u} + \mathbf{v}$, og
- Skalarmultiplikation: $\mathbb{R} \times V \rightarrow V$, $(s, \mathbf{u}) \mapsto s\mathbf{u}$

som opfylder reglerne i Theorem 3.1 kaldes et (reelt) **vektorrum**.

Abstakte vektorrum

Definition 7.1 (Vektorrum)

En mængde V (hvis elementer vi omtaler som “vektorer”) med

- Vektoraddition: $V \times V \rightarrow V$, $(\mathbf{u}, \mathbf{v}) \mapsto \mathbf{u} + \mathbf{v}$, og
- Skalarmultiplikation: $\mathbb{R} \times V \rightarrow V$, $(s, \mathbf{u}) \mapsto s\mathbf{u}$

som opfylder reglerne i Theorem 3.1 kaldes et (reelt) **vektorrum**.

Theorem 3.1 (reformulering)

Mængden $V = \mathbb{R}^n$ er et (reelt) vektorrum.

Abstrakte vektorrum

Definition 7.1 (Vektorrum)

En mængde V (hvis elementer vi omtaler som “vektorer”) med

- Vektoraddition: $V \times V \rightarrow V$, $(\mathbf{u}, \mathbf{v}) \mapsto \mathbf{u} + \mathbf{v}$, og
- Skalarmultiplikation: $\mathbb{R} \times V \rightarrow V$, $(s, \mathbf{u}) \mapsto s\mathbf{u}$

som opfylder reglerne i Theorem 3.1 kaldes et (reelt) **vektorrum**.

Theorem 3.1 (reformulering)

Mængden $V = \mathbb{R}^n$ er et (reelt) vektorrum.

Eksempel (Abstrakte vektorrum §7.1)

$$V = \mathbb{R}^{m \times n} = \{m \times n \text{ matricer med indgange fra } \mathbb{R}\}$$

$$V = \mathbf{F}(-\infty, \infty) = \{\text{funktioner } f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}\}$$

$$V = \mathbf{P}_n = \{\text{polynomier } p(t) = a_0 + a_1 t + \cdots + a_n t^n \text{ hvor } a_i \in \mathbb{R}\}$$

Vi holder os fra abstrakte vektorrum!

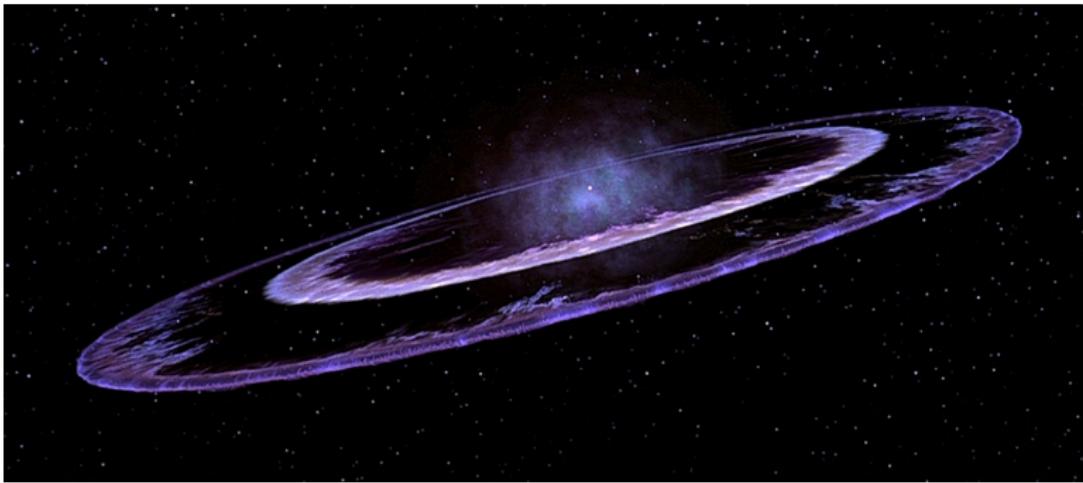
Vi vil udelukkende fokusere på vektorrummet $V = \mathbb{R}^n$.

Men alt hvad vi skal lære om $\mathbb{R}^n$ (fx underrum, span, lineær uafhængighed, baser, ...) gælder også i et abstrakt vektorrum V .

Oversigt

- 1 Vektorrummet $\mathbb{R}^n$
- 2 Underrum
- 3 Span
- 4 Lineær (u)afhængighed
- 5 Baser
- 6 Dimension

Underrum (*subspace*)

In 2293, the destruction of the Klingon moon Praxis produced a **subspace** shock wave (Star Trek VI: The Undiscovered Country; VOY: "Flashback")

Underrum

Følgende begreb er helt centralet:

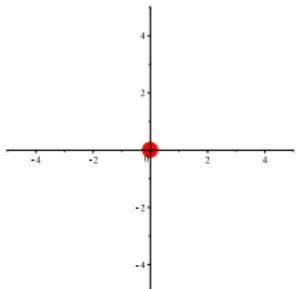
Definition 3.2 (Underrum)

En delmængde $\mathcal{U} \subseteq \mathbb{R}^n$ kaldes et **underrum** såfremt:

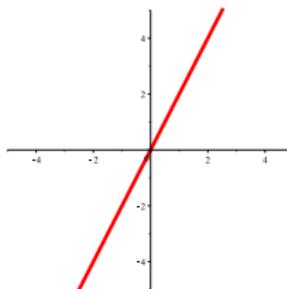
- $\mathbf{0} \in \mathcal{U}$
- For alle $\mathbf{u}, \mathbf{v} \in \mathcal{U}$ gælder $\mathbf{u} + \mathbf{v} \in \mathcal{U}$
- For alle $s \in \mathbb{R}$ og $\mathbf{u} \in \mathcal{U}$ gælder $s\mathbf{u} \in \mathcal{U}$

Illustrationer af underrum af $\mathbb{R}^2$ og $\mathbb{R}^3$

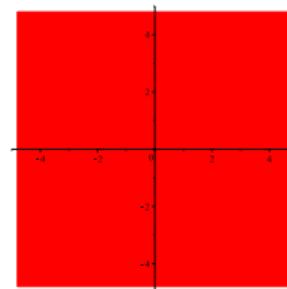
Der er tre typer underrum af $\mathbb{R}^2$:

$$\mathcal{U} = \{(0, 0)\}$$

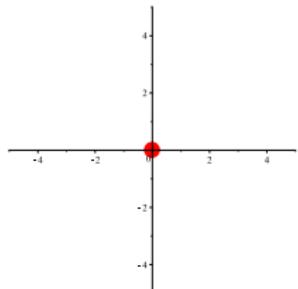
$$\mathcal{U} = \text{linje gennem } (0, 0)$$

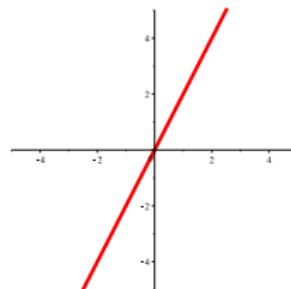
$$\mathcal{U} = \mathbb{R}^2$$

Illustrationer af underrum af $\mathbb{R}^2$ og $\mathbb{R}^3$

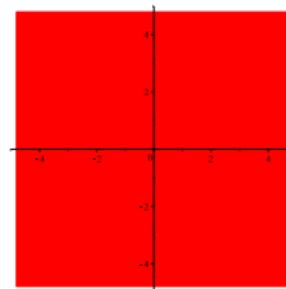
Der er tre typer underrum af $\mathbb{R}^2$:

$$\mathcal{U} = \{(0, 0)\}$$

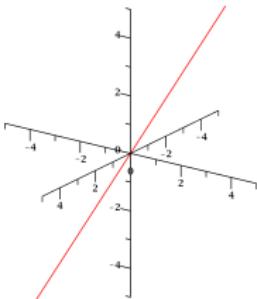

$$\mathcal{U} = \text{linje gennem } (0, 0)$$

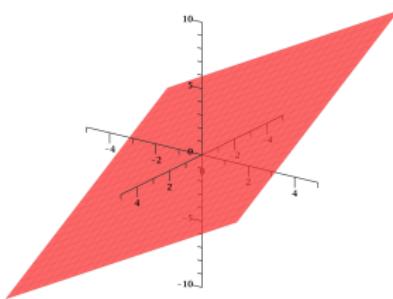

$$\mathcal{U} = \mathbb{R}^2$$

Foruden $\mathcal{U} = \{(0, 0, 0)\}$ og $\mathcal{U} = \mathbb{R}^3$ er der to typer underrum i $\mathbb{R}^3$:

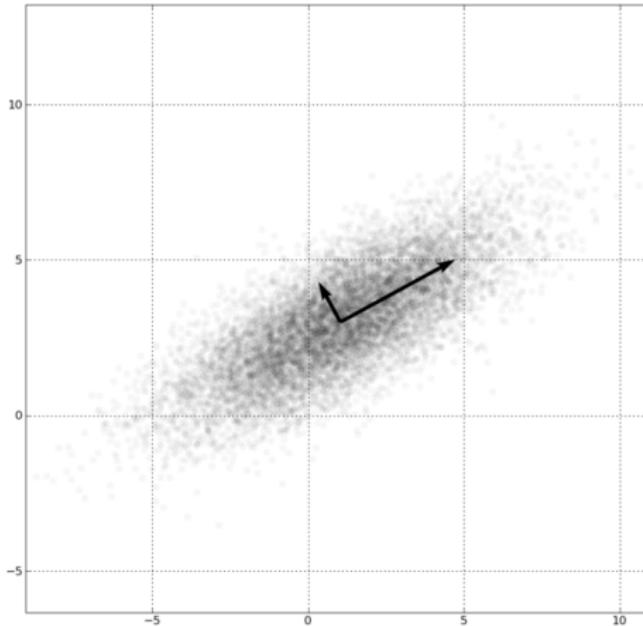
$$\mathcal{U} = \text{linje gennem } (0, 0, 0)$$

$$\mathcal{U} = \text{plan gennem } (0, 0, 0)$$

Hvad kan man fx bruge underrum til?

I *Principal Component Analysis (PCA)* tilnærmer man et højdimensional datasæt med et lavdimensionalt underrum.

http://en.wikipedia.org/wiki/Principal_component_analysis

Eksempel (Et underrum af $\mathbb{R}^4$)

Følgende delmængde af $\mathbb{R}^4$ er et underrum:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

Eksempel (Et underrum af $\mathbb{R}^4$)

Følgende delmængde af $\mathbb{R}^4$ er et underrum:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

En måde at indse dette på er ved at bemærke, at

$$\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} \in \mathcal{U} \iff \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \iff \mathbf{Ax} = \mathbf{0}$$

Eksempel (Et underrum af $\mathbb{R}^4$)

Følgende delmængde af $\mathbb{R}^4$ er et underrum:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

En måde at indse dette på er ved at bemærke, at

$$\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} \in \mathcal{U} \iff \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \iff \mathbf{Ax} = \mathbf{0}$$

- Da $\mathbf{A}\mathbf{0} = \mathbf{0}$ gælder $\mathbf{0} \in \mathcal{U}$.

Eksempel (Et underrum af $\mathbb{R}^4$)

Følgende delmængde af $\mathbb{R}^4$ er et underrum:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

En måde at indse dette på er ved at bemærke, at

$$\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} \in \mathcal{U} \iff \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \iff \mathbf{Ax} = \mathbf{0}$$

- Da $\mathbf{A}\mathbf{0} = \mathbf{0}$ gælder $\mathbf{0} \in \mathcal{U}$.
- Hvis $\mathbf{u}, \mathbf{v} \in \mathcal{U}$ gælder $\mathbf{Au} = \mathbf{0}$ og $\mathbf{Av} = \mathbf{0}$. Matrixregning giver

$$\mathbf{A}(\mathbf{u} + \mathbf{v}) = \mathbf{Au} + \mathbf{Av} = \mathbf{0} + \mathbf{0} = \mathbf{0},$$

og dermed gælder $\mathbf{u} + \mathbf{v} \in \mathcal{U}$.

Eksempel (Et underrum af $\mathbb{R}^4$)

Følgende delmængde af $\mathbb{R}^4$ er et underrum:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

En måde at indse dette på er ved at bemærke, at

$$\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} \in \mathcal{U} \iff \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \iff \mathbf{Ax} = \mathbf{0}$$

- Da $\mathbf{A}\mathbf{0} = \mathbf{0}$ gælder $\mathbf{0} \in \mathcal{U}$.
- Hvis $\mathbf{u}, \mathbf{v} \in \mathcal{U}$ gælder $\mathbf{Au} = \mathbf{0}$ og $\mathbf{Av} = \mathbf{0}$. Matrixregning giver

$$\mathbf{A}(\mathbf{u} + \mathbf{v}) = \mathbf{Au} + \mathbf{Av} = \mathbf{0} + \mathbf{0} = \mathbf{0},$$

og dermed gælder $\mathbf{u} + \mathbf{v} \in \mathcal{U}$.

- Lad $s \in \mathbb{R}$. Hvis $\mathbf{u} \in \mathcal{U}$ gælder $\mathbf{Au} = \mathbf{0}$. Matrixregning giver

$$\mathbf{A}(s\mathbf{u}) = s\mathbf{Au} = s\mathbf{0} = \mathbf{0},$$

og dermed gælder $s\mathbf{u} \in \mathcal{U}$.

Øvelse

Betrægt følgende delmængder af $\mathbb{R}^2$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 \mid x_2 = x_1 \}$$

$$\mathcal{V} = \{ (x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 \mid x_2 = x_1^2 \}$$

Hvilke af dem er underrum (begrund)?

Øvelse

Betrægt følgende delmængder af $\mathbb{R}^2$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 \mid x_2 = x_1 \}$$

$$\mathcal{V} = \{ (x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 \mid x_2 = x_1^2 \}$$

Hvilke af dem er underrum (begrund)?

Løsning.

- $\mathcal{U}$ er et underrum (jfr. eksemplet ovenfor) fordi:

$$\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \end{pmatrix} \in \mathcal{U} \iff (1 \ -1) \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \end{pmatrix} = (0) \iff \mathbf{Ax} = \mathbf{0}.$$

Øvelse

Betrægt følgende delmængder af $\mathbb{R}^2$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 \mid x_2 = x_1 \}$$

$$\mathcal{V} = \{ (x_1, x_2) \in \mathbb{R}^2 \mid x_2 = x_1^2 \}$$

Hvilke af dem er underrum (begrund)?

Løsning.

- $\mathcal{U}$ er et underrum (jfr. eksemplet ovenfor) fordi:

$$\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \end{pmatrix} \in \mathcal{U} \iff (1 \ -1) \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \end{pmatrix} = (0) \iff \mathbf{Ax} = \mathbf{0}.$$

- $\mathcal{V}$ er ikke et underrum fordi:

$$(-1, 1), (1, 1) \in \mathcal{V} \quad \text{men} \quad (-1, 1) + (1, 1) = (0, 2) \notin \mathcal{V}.$$

Oversigt

- ① Vektorrummet $\mathbb{R}^n$
- ② Underrum
- ③ Span
- ④ Lineær (u)afhængighed
- ⑤ Baser
- ⑥ Dimension

Span

Definition 3.3 (Span af vektorer)

Lad $\mathcal{S} = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ være en mængde af vektorer i $\mathbb{R}^n$. Sæt

$$\text{span } \mathcal{S} = \text{span}\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\} := \{x_1\mathbf{v}_1 + \dots + x_k\mathbf{v}_k \mid x_1, \dots, x_k \in \mathbb{R}\},$$

dvs. $\text{span } \mathcal{S}$ er mængden af alle **linearkombinationer** af $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k$.

Man definerer $\text{span } \emptyset = \{\mathbf{0}\}$.

Span

Definition 3.3 (Span af vektorer)

Lad $\mathcal{S} = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ være en mængde af vektorer i $\mathbb{R}^n$. Sæt

$$\text{span } \mathcal{S} = \text{span}\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\} := \{x_1\mathbf{v}_1 + \dots + x_k\mathbf{v}_k \mid x_1, \dots, x_k \in \mathbb{R}\},$$

dvs. $\text{span } \mathcal{S}$ er mængden af alle **linearkombinationer** af $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k$.

Man definerer $\text{span } \emptyset = \{\mathbf{0}\}$.

Eksempel (Span)

1/3

Betrægt i $\mathbb{R}^3$ vektorerne

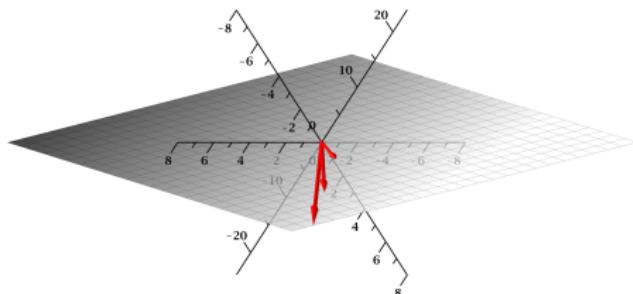
$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix}.$$

Vi vil undersøge om vektorerne

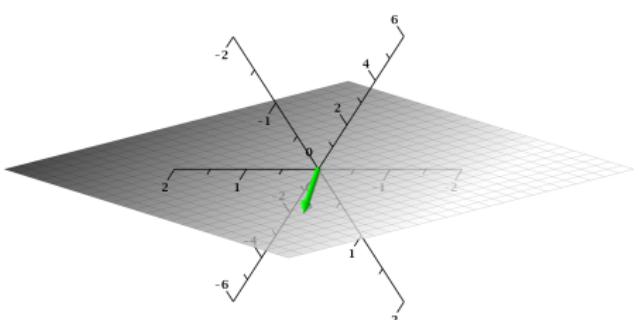
$$\mathbf{u} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{e}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

tilhører mængden $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$.

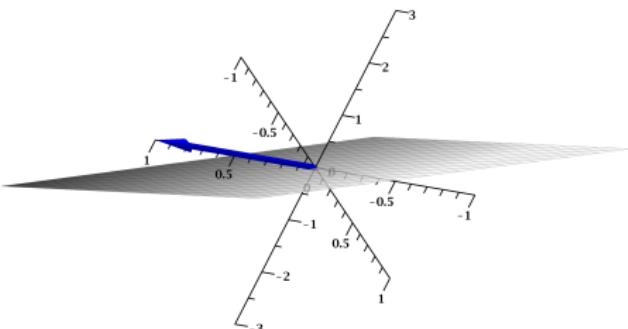
Illustration af eksemplet

$$\mathcal{U} = \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$$

$$\mathbf{u} \in \mathcal{U}$$

$$\mathbf{e}_1 \notin \mathcal{U}$$

Eksempel (Span)

2/3

Vektoren $\mathbf{u}$ tilhører $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ hvis der findes $x_1, x_2, x_3 \in \mathbb{R}$ så

$$x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 + x_3\mathbf{v}_3 = \mathbf{u} \quad \text{dvs.} \quad x_1 \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} + x_2 \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} + x_3 \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Eksempel (Span)

2/3

Vektoren $\mathbf{u}$ tilhører $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ hvis der findes $x_1, x_2, x_3 \in \mathbb{R}$ så

$$x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 + x_3\mathbf{v}_3 = \mathbf{u} \quad \text{dvs.} \quad x_1 \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} + x_2 \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} + x_3 \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Dette kan også skrives som

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Eksempel (Span)

2/3

Vektoren $\mathbf{u}$ tilhører $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ hvis der findes $x_1, x_2, x_3 \in \mathbb{R}$ så

$$x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 + x_3\mathbf{v}_3 = \mathbf{u} \quad \text{dvs.} \quad x_1 \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} + x_2 \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} + x_3 \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Dette kan også skrives som

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Vi undersøger om ligningssystemet kan løses:

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 7 & 1 \\ 2 & 5 & 8 & 1 \\ 3 & 6 & 9 & 1 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -1 & -1/3 \\ 0 & 1 & 2 & 1/3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right).$$

Eksempel (Span)

2/3

Vektoren $\mathbf{u}$ tilhører $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ hvis der findes $x_1, x_2, x_3 \in \mathbb{R}$ så

$$x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 + x_3\mathbf{v}_3 = \mathbf{u} \quad \text{dvs.} \quad x_1 \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} + x_2 \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} + x_3 \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Dette kan også skrives som

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Vi undersøger om ligningssystemet kan løses:

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 7 & 1 \\ 2 & 5 & 8 & 1 \\ 3 & 6 & 9 & 1 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -1 & -1/3 \\ 0 & 1 & 2 & 1/3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right).$$

Der gælder altså fx

$$-\frac{1}{3}\mathbf{v}_1 + \frac{1}{3}\mathbf{v}_2 = \mathbf{u}$$

Konklusion: $\mathbf{u} \in \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ (endda er $\mathbf{u} \in \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}$).

Eksempel (Span)

3/3

Tilsvarende undersøges om vektoren $\mathbf{e}_1$ tilhører $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$:

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 7 & 1 \\ 2 & 5 & 8 & 0 \\ 3 & 6 & 9 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right).$$

Ligningssystemet kan altså *ikke* løses.

Konklusion: $\mathbf{e}_1 \notin \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$.

Eksempel (Span)

3/3

Tilsvarende undersøges om vektoren $\mathbf{e}_1$ tilhører $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$:

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 7 & 1 \\ 2 & 5 & 8 & 0 \\ 3 & 6 & 9 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right).$$

Ligningssystemet kan altså *ikke* løses.

Konklusion: $\mathbf{e}_1 \notin \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$.

Eksemplet viser følgende:

Metode til at afgøre om en vektor tilhører et span

Lad $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k \in \mathbb{R}^n$ og sæt $\mathbf{A} = (\mathbf{v}_1 | \dots | \mathbf{v}_k)$. For en vektor $\mathbf{u} \in \mathbb{R}^n$ er følgende betingelser ækvivalente:

- (i) $\mathbf{u}$ tilhører $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$.
- (ii) Ligningssystemet $\mathbf{Ax} = \mathbf{u}$ har (mindst) en løsning.

Det nye (i) kan altså “oversættes” til det velkendte (ii).

Øvelse

Betratg følgende tre vektorer i $\mathbb{R}^3$:

$$\mathbf{u} = \begin{pmatrix} 1 \\ 5 \\ 1 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Ligger $\mathbf{u}$ i $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}$?

Øvelse

Betrægt følgende tre vektorer i $\mathbb{R}^3$:

$$\mathbf{u} = \begin{pmatrix} 1 \\ 5 \\ 1 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Ligger $\mathbf{u}$ i $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}$?

Løsning. Den reducerede rækkechelonform for $(\mathbf{v}_1 | \mathbf{v}_2 | \mathbf{u})$ er

$$\left(\begin{array}{cc|c} 1 & 1 & 1 \\ 2 & 3 & 5 \\ 1 & 1 & 1 \end{array} \right) \xrightarrow{-2r_1 + r_2 \rightarrow r_2} \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{-r_2 + r_1 \rightarrow r_1} \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 0 & -2 \\ 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 0 \end{array} \right).$$

Konklusion: $\mathbf{u} = -2\mathbf{v}_1 + 3\mathbf{v}_2 \in \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}$.

Theorem 3.2 (Span er et underrum)

Lad $\mathcal{S} = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ være en mængde af vektorer i $\mathbb{R}^n$. Mængden $\text{span } \mathcal{S} = \text{span}\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ er et **underrum** af $\mathbb{R}^n$.

Definition 3.4

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$ og lad $\mathcal{S} \subseteq \mathcal{U}$ være en endelig delmængde. Man siger, at $\mathcal{S}$ **udspænder** $\mathcal{U}$ hvis $\text{span } \mathcal{S} = \mathcal{U}$.

Theorem 3.2 (Span er et underrum)

Lad $\mathcal{S} = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ være en mængde af vektorer i $\mathbb{R}^n$. Mængden $\text{span } \mathcal{S} = \text{span}\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ er et **underrum** af $\mathbb{R}^n$.

Definition 3.4

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$ og lad $\mathcal{S} \subseteq \mathcal{U}$ være en endelig delmængde. Man siger, at $\mathcal{S}$ **udspænder** $\mathcal{U}$ hvis $\text{span } \mathcal{S} = \mathcal{U}$.

Eksempel (Tre vektorer der udspænder $\mathbb{R}^3$)

1/2

Vi har set, at vektorerne

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix}$$

ikke udspænder $\mathcal{U} = \mathbb{R}^3$ (de udspænder en plan), men det gør faktisk

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{e}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Eksempel (Tre vektorer der udspænder $\mathbb{R}^3$)

2/2

Bevis: Vi skal godtgøre, at uanset hvilket $\mathbf{u} = (u_1, u_2, u_3) \in \mathbb{R}^3$ man vælger, så har ligningssystemet

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 1 \\ 2 & 5 & 0 \\ 3 & 6 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \end{pmatrix}.$$

mindst en løsning.

Eksempel (Tre vektorer der udspænder $\mathbb{R}^3$)

2/2

Bevis: Vi skal godtgøre, at uanset hvilket $\mathbf{u} = (u_1, u_2, u_3) \in \mathbb{R}^3$ man vælger, så har ligningssystemet

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 1 \\ 2 & 5 & 0 \\ 3 & 6 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \end{pmatrix}.$$

mindst en løsning. Det har faktisk en entydig løsning:

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 1 & u_1 \\ 2 & 5 & 0 & u_2 \\ 3 & 6 & 0 & u_3 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & 0 & -2u_2 + \frac{5}{3}u_3 \\ 0 & 1 & 0 & u_2 - \frac{2}{3}u_3 \\ 0 & 0 & 1 & u_1 - 2u_2 + u_3 \end{array} \right).$$

dvs.

$$x_1 = -2u_2 + \frac{5}{3}u_3, \quad x_2 = u_2 - \frac{2}{3}u_3, \quad x_3 = u_1 - 2u_2 + u_3$$

Eksempel (Tre vektorer der udspænder $\mathbb{R}^3$)

2/2

Bevis: Vi skal godtgøre, at uanset hvilket $\mathbf{u} = (u_1, u_2, u_3) \in \mathbb{R}^3$ man vælger, så har ligningssystemet

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 1 \\ 2 & 5 & 0 \\ 3 & 6 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \end{pmatrix}.$$

mindst en løsning. Det har faktisk en entydig løsning:

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 1 & u_1 \\ 2 & 5 & 0 & u_2 \\ 3 & 6 & 0 & u_3 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & 0 & -2u_2 + \frac{5}{3}u_3 \\ 0 & 1 & 0 & u_2 - \frac{2}{3}u_3 \\ 0 & 0 & 1 & u_1 - 2u_2 + u_3 \end{array} \right).$$

dvs.

$$x_1 = -2u_2 + \frac{5}{3}u_3, \quad x_2 = u_2 - \frac{2}{3}u_3, \quad x_3 = u_1 - 2u_2 + u_3$$

Bemærkning: Vi har altså $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{e}_1\} = \mathbb{R}^3$. Hvis $\mathbf{w} \in \mathbb{R}^3$ er en vilkårlig vektor, så gælder derfor også $\text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{e}_1, \mathbf{w}\} = \mathbb{R}^3$.

Oversigt

- ① Vektorrummet $\mathbb{R}^n$
- ② Underrum
- ③ Span
- ④ Lineær (u)afhængighed
- ⑤ Baser
- ⑥ Dimension

Lineær (u)afhængighed

AFHÆNGIGHED

Afhængig af facebook?

UAFHÆNGIGHED

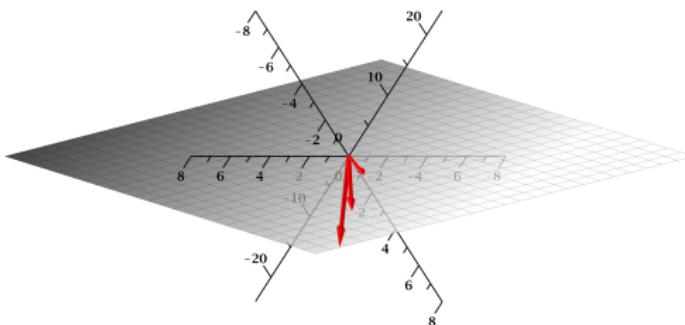

Uafhængighedserklæringen (4. juli 1776)

Vi har tidligere set, at de tre vektorer

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix}$$

udspænder en (“2-dimensional”) plan i $\mathbb{R}^3$:

Dette skyldes, at (fx) $\mathbf{v}_3$ ligger i planen udspændt af $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2$, dvs.

$$\mathbf{v}_3 \in \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}.$$

I en vis forstand er $\mathbf{v}_3$ altså “overflødig”. I denne situation siges vektorerne $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3$ at være **lineært afhængige**.

Definition 3.5 (Lineær (u)afhængighed)

Et sæt $S = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ af vektorer i $\mathbb{R}^n$ kaldes **lineært uafhængigt** hvis den eneste løsning til ligningen

$$x_1\mathbf{v}_1 + \cdots + x_k\mathbf{v}_k = \mathbf{0}$$

er $x_1 = \cdots = x_k = 0$. I modsat fald kaldes S for **lineært afhængigt**.

Definition 3.5 (Lineær (u)afhængighed)

Et sæt $S = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ af vektorer i $\mathbb{R}^n$ kaldes **lineært uafhængigt** hvis den eneste løsning til ligningen

$$x_1\mathbf{v}_1 + \cdots + x_k\mathbf{v}_k = \mathbf{0}$$

er $x_1 = \cdots = x_k = 0$. I modsat fald kaldes S for **lineært afhængigt**.

Eksempel (Lineær (u)afhængighed)

1/3

Vi vil undersøge, om vektorerne

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix}$$

er lineært (u)afhængige?

Definition 3.5 (Lineær (u)afhængighed)

Et sæt $S = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\}$ af vektorer i $\mathbb{R}^n$ kaldes **lineært uafhængigt** hvis den eneste løsning til ligningen

$$x_1\mathbf{v}_1 + \cdots + x_k\mathbf{v}_k = \mathbf{0}$$

er $x_1 = \cdots = x_k = 0$. I modsat fald kaldes S for **lineært afhængigt**.

Eksempel (Lineær (u)afhængighed)

1/3

Vi vil undersøge, om vektorerne

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix}$$

er lineært (u)afhængige? Vi skal altså interesse os for løsningerne $x_1, x_2, x_3 \in \mathbb{R}$ til ligningen:

$$x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 + x_3\mathbf{v}_3 = \mathbf{0} \quad \text{dvs.} \quad x_1 \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} + x_2 \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} + x_3 \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Eksempel (Lineær (u)afhængighed)

2/3

Dette kan også skrives som

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Eksempel (Lineær (u)afhængighed)

Dette kan også skrives som

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Udregningen

$$(\mathbf{v}_1 | \mathbf{v}_2 | \mathbf{v}_3 | \mathbf{0}) = \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 7 & 0 \\ 2 & 5 & 8 & 0 \\ 3 & 6 & 9 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right)$$

viser, at ligningen $x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 + x_3\mathbf{v}_3 = \mathbf{0}$ har mange løsninger, fx

$$\mathbf{v}_1 - 2\mathbf{v}_2 + \mathbf{v}_3 = \mathbf{0}.$$

Konklusion: $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3$ lineært afhængige.

Eksempel (Lineær (u)afhængighed)

Dette kan også skrives som

$$\begin{pmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Udregningen

$$(\mathbf{v}_1 | \mathbf{v}_2 | \mathbf{v}_3 | \mathbf{0}) = \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 4 & 7 & 0 \\ 2 & 5 & 8 & 0 \\ 3 & 6 & 9 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right)$$

viser, at ligningen $x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 + x_3\mathbf{v}_3 = \mathbf{0}$ har mange løsninger, fx

$$\mathbf{v}_1 - 2\mathbf{v}_2 + \mathbf{v}_3 = \mathbf{0}.$$

Konklusion: $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3$ lineært afhængige.

Bemærkning: Hvis $\mathbf{v}_4 \in \mathbb{R}^3$ er en vilkårlig vektor, da er $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3, \mathbf{v}_4$ også lineært afhængige fordi

$$\mathbf{v}_1 - 2\mathbf{v}_2 + \mathbf{v}_3 + 0\mathbf{v}_4 = \mathbf{0}.$$

Eksempel (Lineær (u)afhængighed)

3/3

Vektorerne

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix}$$

er lineært *uafhængige* fordi udregningen

$$(\mathbf{v}_1 | \mathbf{v}_2 | \mathbf{0}) = \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 4 & 0 \\ 2 & 5 & 0 \\ 3 & 6 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{array} \right)$$

viser, at ligningen $x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 = \mathbf{0}$ kun har løsningen $x_1 = x_2 = 0$.

Eksempel (Lineær (u)afhængighed)

Vektorerne

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix}$$

er lineært *uafhængige* fordi udregningen

$$(\mathbf{v}_1 | \mathbf{v}_2 | \mathbf{0}) = \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 4 & 0 \\ 2 & 5 & 0 \\ 3 & 6 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{array} \right)$$

viser, at ligningen $x_1\mathbf{v}_1 + x_2\mathbf{v}_2 = \mathbf{0}$ kun har løsningen $x_1 = x_2 = 0$.

Eksemplet viser følgende:

Metode til at afgøre lineær (u)afhængighed

Lad $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k \in \mathbb{R}^n$ og sæt $\mathbf{A} = (\mathbf{v}_1 | \cdots | \mathbf{v}_k)$ (en $n \times k$ matrix).

Da er følgende betingelser ækvivalente:

- (i) Vektorerne $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k$ er lineært *uafhængige*.
- (ii) Ligningssystemet $\mathbf{Ax} = \mathbf{0}$ har kun løsningen $\mathbf{x} = \mathbf{0}$.

Øvelse

Betratg følgende tre vektorer i $\mathbb{R}^3$:

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Er de lineært uafhængige eller lineært afhængige?

Øvelse

Betratg følgende tre vektorer i $\mathbb{R}^3$:

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Er de lineært uafhængige eller lineært afhængige?

Løsning. Den reducerede rækkechelonform for $(\mathbf{v}_1 | \mathbf{v}_2 | \mathbf{v}_3)$ er

$$\left(\begin{array}{ccc} 1 & 1 & 0 \\ 2 & 3 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{-2r_1 + r_2 \rightarrow r_2, -r_1 + r_3 \rightarrow r_3} \left(\begin{array}{ccc} 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{-r_2 + r_1 \rightarrow r_1} \left(\begin{array}{ccc} 1 & 0 & -1 \\ 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{array} \right).$$

Derfor er fx $\mathbf{v}_1 - \mathbf{v}_2 + \mathbf{v}_3 = \mathbf{0}$, så de er lineært afhængige.

En alternativ formulering af metoden er følgende (pga. Theorem 1.6):

Theorem 3.4 (Lineær uafhængighed og rank)

Lad $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k \in \mathbb{R}^n$ og sæt $\mathbf{A} = (\mathbf{v}_1 \mid \dots \mid \mathbf{v}_k)$ (en $n \times k$ matrix).

Da er følgende betingelser ækvivalente:

- (i) Vektorerne $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k$ er lineært *uafhængige*.
- (ii) $\text{rank } \mathbf{A} = k$.

En alternativ formulering af metoden er følgende (pga. Theorem 1.6):

Theorem 3.4 (Lineær uafhængighed og rank)

Lad $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k \in \mathbb{R}^n$ og sæt $\mathbf{A} = (\mathbf{v}_1 \mid \dots \mid \mathbf{v}_k)$ (en $n \times k$ matrix).

Da er følgende betingelser ækvivalente:

- (i) Vektorerne $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k$ er lineært *uafhængige*.
- (ii) $\text{rank } \mathbf{A} = k$.

Følgende er en konsekvens af Theorem 3.4 (med $k = n$):

Theorem 3.5 (Lineær uafhængighed og invertibilitet)

Lad $n \times n$ matrix er invertibel hvis og kun hvis søjlerne (eller rækkerne) er lineært *uafhængige*.

En alternativ formulering af metoden er følgende (pga. Theorem 1.6):

Theorem 3.4 (Lineær uafhængighed og rank)

Lad $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k \in \mathbb{R}^n$ og sæt $\mathbf{A} = (\mathbf{v}_1 | \dots | \mathbf{v}_k)$ (en $n \times k$ matrix).

Da er følgende betingelser ækvivalente:

- (i) Vektorerne $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k$ er lineært *uafhængige*.
- (ii) $\text{rank } \mathbf{A} = k$.

Følgende er en konsekvens af Theorem 3.4 (med $k = n$):

Theorem 3.5 (Lineær uafhængighed og invertibilitet)

Lad $n \times n$ matrix er invertibel hvis og kun hvis søjlerne (eller rækkerne) er lineært *uafhængige*.

En anden konsekvens af Theorem 3.4 er:

Theorem 3.6 (Antallet af lineært uafhængige vektorer)

Hvis $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k \in \mathbb{R}^n$ er lineært uafhængige, da er $k \leq n$.

Eksempel (Lineær afhængighed)

Følgende 5 vektorer i $\mathbb{R}^4$ må nødvendigvis være lineært afhængige:

$$\begin{pmatrix} 0.96 \\ 0.28 \\ 0.12 \\ 0.27 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.56 \\ 0.80 \\ 0.65 \\ 0.96 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.61 \\ 0.02 \\ 0.35 \\ 0.57 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.70 \\ 0.62 \\ 0.75 \\ 0.68 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.46 \\ 0.42 \\ 0.85 \\ 0.19 \end{pmatrix}.$$

Eksempel (Lineær afhængighed)

Følgende 5 vektorer i $\mathbb{R}^4$ må nødvendigvis være lineært *afhængige*:

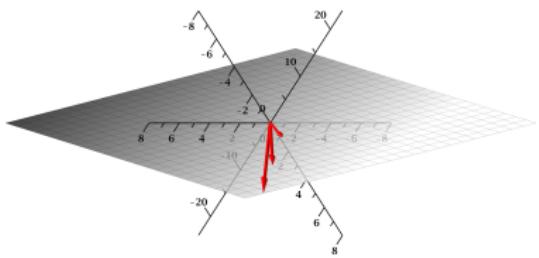
$$\begin{pmatrix} 0.96 \\ 0.28 \\ 0.12 \\ 0.27 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.56 \\ 0.80 \\ 0.65 \\ 0.96 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.61 \\ 0.02 \\ 0.35 \\ 0.57 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.70 \\ 0.62 \\ 0.75 \\ 0.68 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0.46 \\ 0.42 \\ 0.85 \\ 0.19 \end{pmatrix}.$$

En alternativ karakterisering af lineær (u)afhængighed:

Theorem 3.3 (Lineær afhængighed og span)

Lad $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k \in \mathbb{R}^n$. Da er følgende betingelser ækvivalente:

- (i) Vektorerne $\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k$ er lineært *afhængige*.
- (ii) Der findes et index i så $\mathbf{v}_i \in \text{span}\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_{i-1}, \mathbf{v}_{i+1}, \dots, \mathbf{v}_k\}$.

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix}, \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix}$$

$$\mathbf{v}_3 \in \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}$$

Oversigt

- 1 Vektorrummet $\mathbb{R}^n$
- 2 Underrum
- 3 Span
- 4 Lineær (u)afhængighed
- 5 Baser
- 6 Dimension

Baser

Definition 3.6 (Basis for underrum)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$. En endelig delmængde af $\mathcal{B} \subseteq \mathcal{U}$ kaldes en **basis** for $\mathcal{U}$ hvis:

$\mathcal{B}$ er lineært uafhængig   og $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$.

Baser

Definition 3.6 (Basis for underrum)

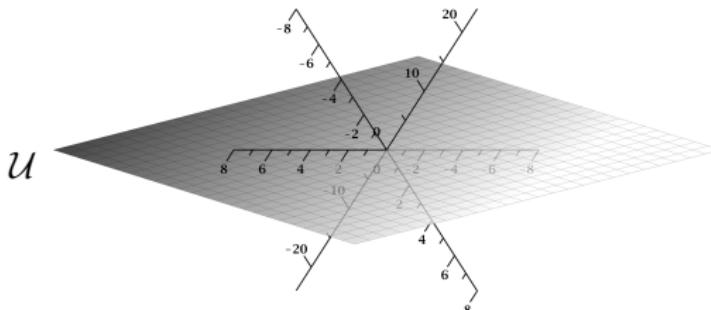
Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$. En endelig delmængde af $\mathcal{B} \subseteq \mathcal{U}$ kaldes en **basis** for $\mathcal{U}$ hvis:

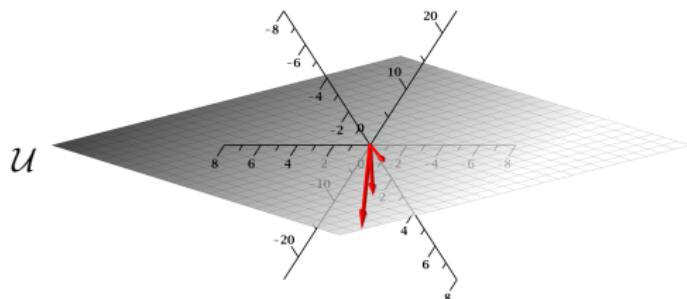
$$\mathcal{B} \text{ er lineært uafhængig} \quad \text{og} \quad \text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}.$$

Vi har tidligere set, at de tre vektorer

$$\mathbf{v}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{v}_2 = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_3 = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 9 \end{pmatrix}$$

udspænder en plan $\mathcal{U} = \text{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ i $\mathbb{R}^3$:

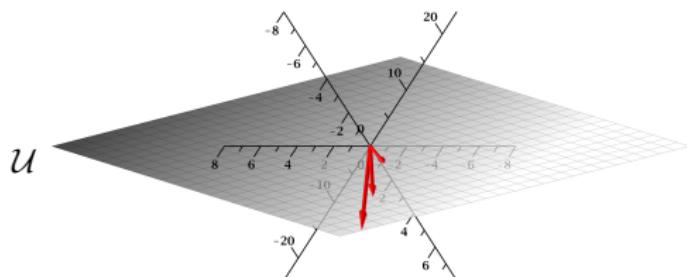

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$$

Er $\mathcal{B}$ linært uafh. ? Nej
Er $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$? Ja

Er $\mathcal{B}$ basis for $\mathcal{U}$? **Nej**

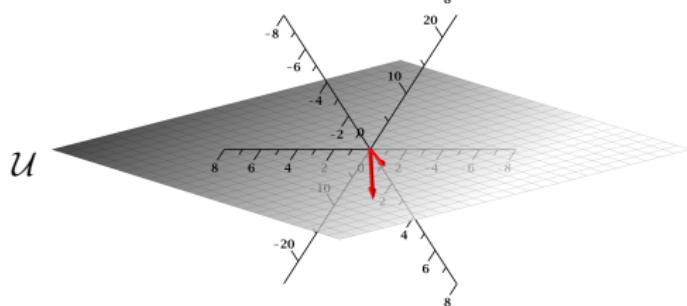

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$$

Er $\mathcal{B}$ linært uafh. ? Nej

Er $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$? Ja

Er $\mathcal{B}$ basis for $\mathcal{U}$? Nej

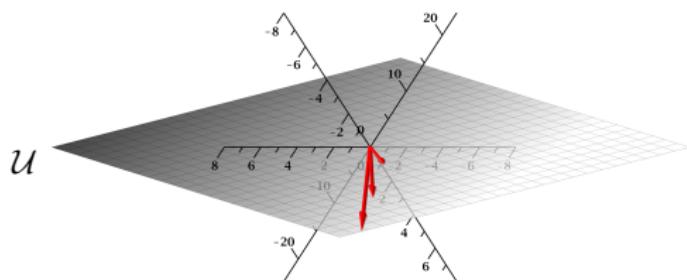

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}$$

Er $\mathcal{B}$ linært uafh. ? Ja

Er $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$? Ja

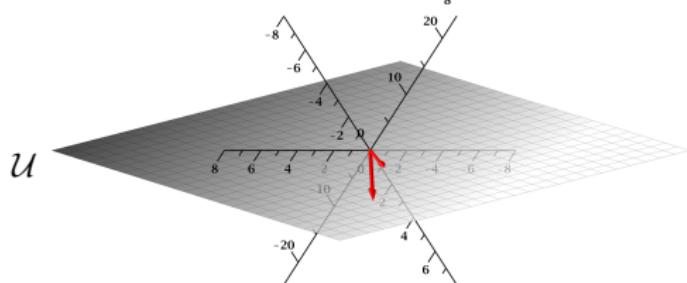
Er $\mathcal{B}$ basis for $\mathcal{U}$? Ja

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$$

Er $\mathcal{B}$ linært uafh. ? Nej
Er $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$? Ja

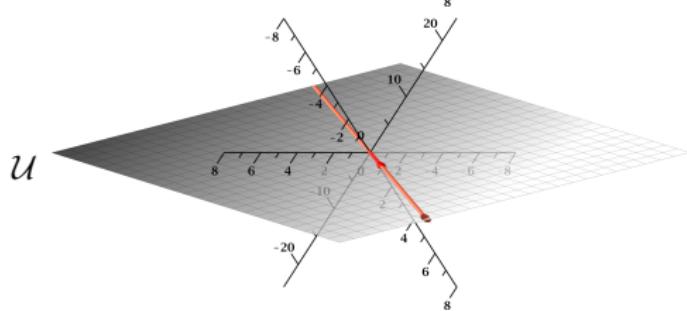
Er $\mathcal{B}$ basis for $\mathcal{U}$? Nej

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\}$$

Er $\mathcal{B}$ linært uafh. ? Ja
Er $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$? Ja

Er $\mathcal{B}$ basis for $\mathcal{U}$? Ja

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{v}_1\}$$

Er $\mathcal{B}$ linært uafh. ? Ja
Er $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$? Nej

Er $\mathcal{B}$ basis for $\mathcal{U}$? Nej

Bemærkninger

Hvad har vi lært?

Antag at vi har **givet** en endelig delmængde $\mathcal{B}$ af et underrum $\mathcal{U} \subseteq \mathbb{R}^n$.

Vi har lært metoder til at afgøre:

- Om $\mathcal{B}$ er lineært uafhængig ?
- Om $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$?

Og vi kan derfor også afgøre:

- Om $\mathcal{B}$ er en basis for $\mathcal{U}$?

Bemærkninger

Hvad har vi lært?

Antag at vi har **givet** en endelig delmængde $\mathcal{B}$ af et underrum $\mathcal{U} \subseteq \mathbb{R}^n$.

Vi har lært metoder til at afgøre:

- Om $\mathcal{B}$ er lineært uafhængig ?
- Om $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$?

Og vi kan derfor også afgøre:

- Om $\mathcal{B}$ er en basis for $\mathcal{U}$?

Hvad mangler vi at lære?

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$.

- Kan vi være sikre på, at $\mathcal{U}$ **har** en basis ?
- Hvordan **finder** vi i givet fald en basis $\mathcal{B}$ for $\mathcal{U}$?

Standardbasen for $\mathbb{R}^n$

Faktum (Eksistens af baser)

Ethvert underrum $\mathcal{U}$ af $\mathbb{R}^n$ har en basis.

Hvis $\mathcal{U} \neq \{\mathbf{0}\}$, så har $\mathcal{U}$ endda uendeligt mange forskellige baser.

Standardbasen for $\mathbb{R}^n$

Faktum (Eksistens af baser)

Ethvert underrum $\mathcal{U}$ af $\mathbb{R}^n$ har en basis.

Hvis $\mathcal{U} \neq \{\mathbf{0}\}$, så har $\mathcal{U}$ endda uendeligt mange forskellige baser.

Underrummet $\mathcal{U} = \mathbb{R}^n$ har en særlig påen basis:

Definition (Standardbasen for $\mathbb{R}^n$)

Standardbasen (som er en basis!) for $\mathbb{R}^n$ er $\mathcal{B} = \{\mathbf{e}_1, \mathbf{e}_2, \dots, \mathbf{e}_n\}$ hvor

$$\mathbf{e}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{e}_2 = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ \vdots \\ 0 \end{pmatrix}, \quad \dots, \quad \mathbf{e}_n = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Standardbasen for $\mathbb{R}^n$

Faktum (Eksistens af baser)

Ethvert underrum $\mathcal{U}$ af $\mathbb{R}^n$ har en basis.

Hvis $\mathcal{U} \neq \{\mathbf{0}\}$, så har $\mathcal{U}$ endda uendeligt mange forskellige baser.

Underrummet $\mathcal{U} = \mathbb{R}^n$ har en særlig påen basis:

Definition (Standardbasen for $\mathbb{R}^n$)

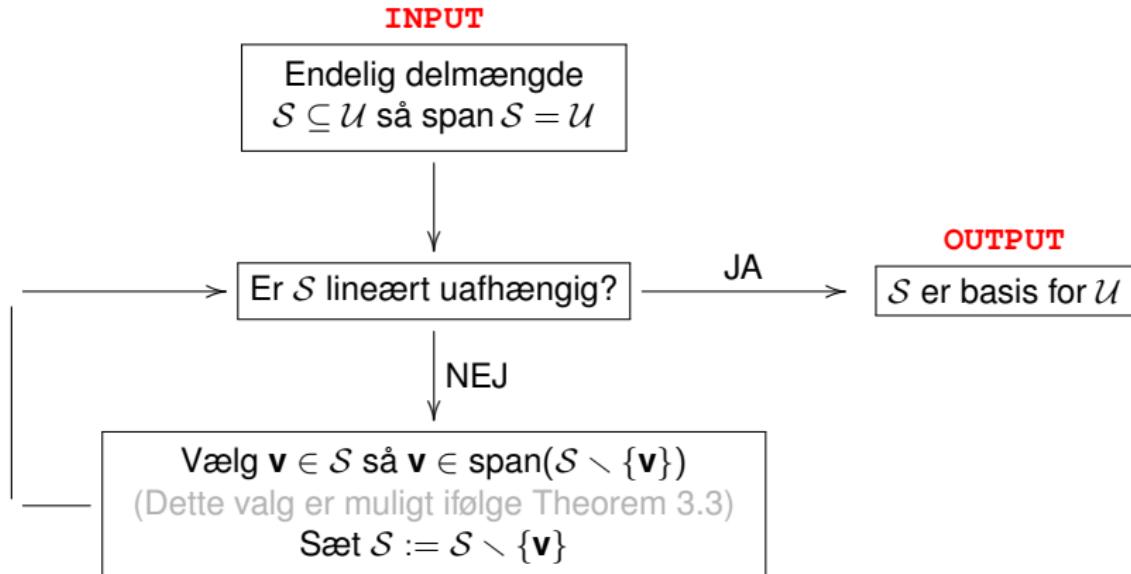
Standardbasen (som er en basis!) for $\mathbb{R}^n$ er $\mathcal{B} = \{\mathbf{e}_1, \mathbf{e}_2, \dots, \mathbf{e}_n\}$ hvor

$$\mathbf{e}_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{e}_2 = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ \vdots \\ 0 \end{pmatrix}, \quad \dots, \quad \mathbf{e}_n = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Vi skal senere lære hvordan man konkret finder baser for diverse typer af underrum af $\mathbb{R}^n$. Vi nævner her to generelle algoritmer, som vi dog ikke vil bruge ud over i denne forelæsning.

Konstruktion af baser: Uddyndingsalgoritmen

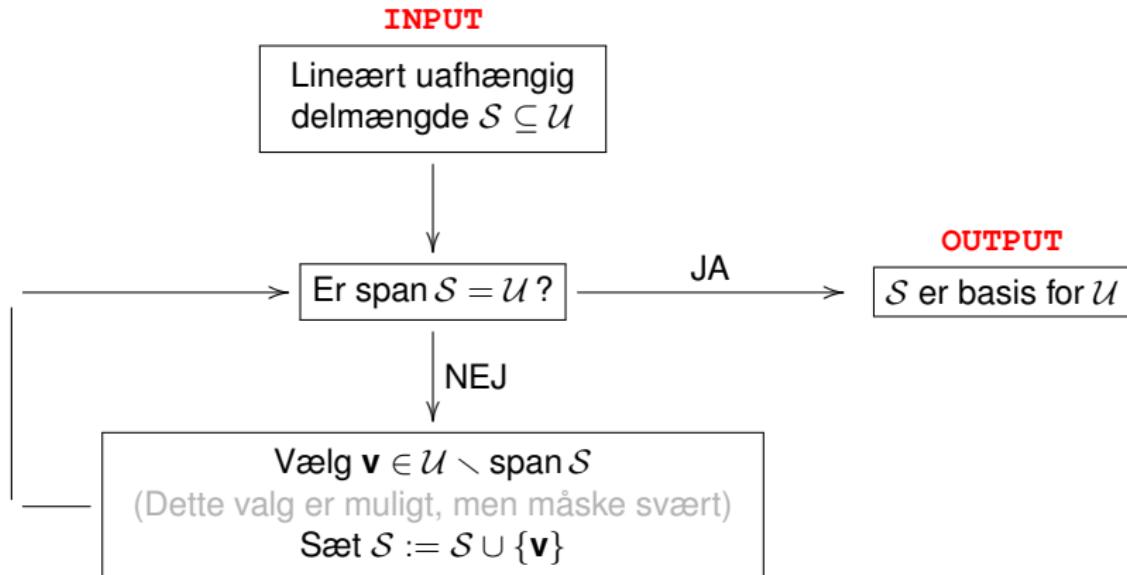
Indholdet af Theorem 3.7(a) er en algoritme til at udtynde en endelig udspændende mængde S for et underrum $\mathcal{U}$ til en basis:

Vi vil **ikke bruge** Uddyndingsalgoritmen. Vi vil lære en anden og bedre algoritme til at konstruere en basis for **søjlerummet af en matrix**.

Konstruktion af baser: Suppleringsalgoritmen

Indholdet af Theorem 3.7(b) er en algoritme til at supplere en lineært uafhængig delmængde S af et underrum $\mathcal{U}$ til en basis:

Vi vil generelt **ikke bruge** Suppleringsalgoritmen. Vi giver dog alligevel et enkelt eksempel til at illustrere idéen i algoritmen.

Eksempel (Suppleringsalgoritmen)

1/2

Vi har vist, at følgende er et underrum af $\mathbb{R}^4$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

Vi vil bruge Suppleringsalgoritmen til at finde en basis for $\mathcal{U}$.

Eksempel (Suppleringsalgoritmen)

1/2

Vi har vist, at følgende er et underrum af $\mathbb{R}^4$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

Vi vil bruge Suppleringsalgoritmen til at finde en basis for $\mathcal{U}$.

- **INPUT:** $S = \emptyset$ er en lineært uafhængig delmængde af $\mathcal{U}$.

Eksempel (Suppleringsalgoritmen)

1/2

Vi har vist, at følgende er et underrum af $\mathbb{R}^4$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

Vi vil bruge Suppleringsalgoritmen til at finde en basis for $\mathcal{U}$.

- **INPUT:** $S = \emptyset$ er en lineært uafhængig delmængde af $\mathcal{U}$.
- Er $\mathcal{U} = \text{span } \emptyset$?

NEJ: $\text{span } \emptyset = \{\mathbf{0}\}$ og fx er $\mathbf{v}_1 = (1, -1, 1, 0) \in \mathcal{U} \setminus \{\mathbf{0}\}$.

Eksempel (Suppleringsalgoritmen)

1/2

Vi har vist, at følgende er et underrum af $\mathbb{R}^4$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

Vi vil bruge Suppleringsalgoritmen til at finde en basis for $\mathcal{U}$.

- **INPUT:** $S = \emptyset$ er en lineært uafhængig delmængde af $\mathcal{U}$.
- Er $\mathcal{U} = \text{span } \emptyset$?

NEJ: $\text{span } \emptyset = \{\mathbf{0}\}$ og fx er $\mathbf{v}_1 = (1, -1, 1, 0) \in \mathcal{U} \setminus \{\mathbf{0}\}$.

- Sæt $S = \emptyset \cup \{\mathbf{v}_1\} = \{(1, -1, 1, 0)\}$.

Er $\mathcal{U} = \text{span } \{(1, -1, 1, 0)\}$?

NEJ: Fx er $\mathbf{v}_2 = (1, -1, 0, 1) \in \mathcal{U} \setminus \text{span } \{(1, -1, 1, 0)\}$.

Eksempel (Suppleringsalgoritmen)

1/2

Vi har vist, at følgende er et underrum af $\mathbb{R}^4$:

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

Vi vil bruge Suppleringsalgoritmen til at finde en basis for $\mathcal{U}$.

- **INPUT:** $S = \emptyset$ er en lineært uafhængig delmængde af $\mathcal{U}$.
- Er $\mathcal{U} = \text{span } \emptyset$?

NEJ: $\text{span } \emptyset = \{\mathbf{0}\}$ og fx er $\mathbf{v}_1 = (1, -1, 1, 0) \in \mathcal{U} \setminus \{\mathbf{0}\}$.

- Sæt $S = \emptyset \cup \{\mathbf{v}_1\} = \{(1, -1, 1, 0)\}$.
Er $\mathcal{U} = \text{span } \{(1, -1, 1, 0)\}$?
NEJ: Fx er $\mathbf{v}_2 = (1, -1, 0, 1) \in \mathcal{U} \setminus \text{span } \{(1, -1, 1, 0)\}$.
- Sæt $S = \{(1, -1, 1, 0)\} \cup \{\mathbf{v}_2\} = \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}$.
Er $\mathcal{U} = \text{span } \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}$?
JA: Forklaring følger...

Eksempel (Suppleringsalgoritmen)**2/2**

Lad $(x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathcal{U}$, dvs. der gælder

$$(*) \quad \begin{cases} x_1 + x_2 = 0 \\ x_2 + x_3 + x_4 = 0 \end{cases}$$

Udregningen

$$\left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & -1 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & -1 & 0 \end{array} \right)$$

viser, at samtlige løsninger til ligningssystemet (*) er

$$\begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = s \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} + t \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad s, t \in \mathbb{R}$$

Derfor gælder

$$\mathcal{U} = \text{span} \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}.$$

Eksempel (Suppleringsalgoritmen)

2/2

Lad $(x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathcal{U}$, dvs. der gælder

$$(*) \quad \begin{cases} x_1 + x_2 = 0 \\ x_2 + x_3 + x_4 = 0 \end{cases}$$

Udregningen

$$\left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \left(\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & -1 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \end{array} \right)$$

viser, at samtlige løsninger til ligningssystemet (*) er

$$\begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = s \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} + t \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad s, t \in \mathbb{R}$$

Derfor gælder

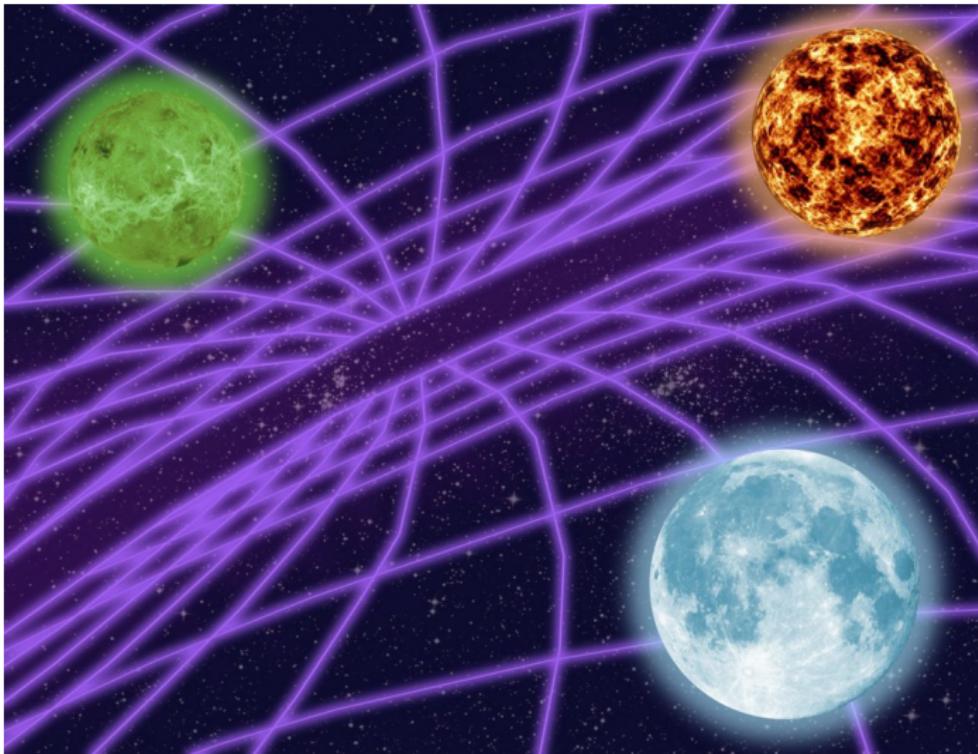
$$\mathcal{U} = \text{span} \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}.$$

- **OUTPUT:** Basis $\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2\} = \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}$ for $\mathcal{U}$.

Oversigt

- ① Vektorrummet $\mathbb{R}^n$
- ② Underrum
- ③ Span
- ④ Lineær (u)afhængighed
- ⑤ Baser
- ⑥ Dimension

Dimension

Dimension

Antallet af vektorer i en basis for et underrum er entydigt bestemt:

Theorem 3.9 (Om antallet af vektorer i en basis)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$. Hvis

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \dots, \mathbf{u}_m\} \quad \text{og} \quad \mathcal{C} = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_n\}$$

begge er baser for $\mathcal{U}$, så er $m = n$.

Dimension

Antallet af vektorer i en basis for et underrum er entydigt bestemt:

Theorem 3.9 (Om antallet af vektorer i en basis)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$. Hvis

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \dots, \mathbf{u}_m\} \quad \text{og} \quad \mathcal{C} = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_n\}$$

begge er baser for $\mathcal{U}$, så er $m = n$.

...og dette antal vektorer er dimensionen af underrummet:

Definition 3.8 (Dimension af underrum)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$. Antallet af vektorer i en basis for $\mathcal{U}$ kaldes **dimensionen** af $\mathcal{U}$ og skrives $\dim \mathcal{U}$. Vi definerer $\dim \{\mathbf{0}\} = 0$.

Dimension

Antallet af vektorer i en basis for et underrum er entydigt bestemt:

Theorem 3.9 (Om antallet af vektorer i en basis)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$. Hvis

$$\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \dots, \mathbf{u}_m\} \quad \text{og} \quad \mathcal{C} = \{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_n\}$$

begge er baser for $\mathcal{U}$, så er $m = n$.

...og dette antal vektorer er dimensionen af underrummet:

Definition 3.8 (Dimension af underrum)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$. Antallet af vektorer i en basis for $\mathcal{U}$ kaldes **dimensionen** af $\mathcal{U}$ og skrives $\dim \mathcal{U}$. Vi definerer $\dim \{\mathbf{0}\} = 0$.

Eksempel (Dimensionen af $\mathbb{R}^n$)

Vektorrummet $\mathcal{U} = \mathbb{R}^n$ har en basis med n vektorer, nemlig standardbasen $\mathcal{B} = \{\mathbf{e}_1, \dots, \mathbf{e}_n\}$, og derfor gælder $\dim \mathbb{R}^n = n$.

Eksempel (Et 2-dimensionalt underrum af $\mathbb{R}^4$)

Vi har tidligere vist, at

$$\mathcal{B} = \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}$$

er en basis (blandt mange mulige) for underrummet

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}.$$

Da $\mathcal{B}$ indeholder to vektorer, er

$$\dim \mathcal{U} = 2 \quad (\text{dvs. } \mathcal{U} \text{ er en } \textcolor{red}{\text{plan}} \text{ i } \mathbb{R}^4)$$

Eksempel (Et 2-dimensionalt underrum af $\mathbb{R}^4$)

Vi har tidligere vist, at

$$\mathcal{B} = \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}$$

er en basis (blandt mange mulige) for underrummet

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}.$$

Da $\mathcal{B}$ indeholder to vektorer, er

$$\dim \mathcal{U} = 2 \quad (\text{dvs. } \mathcal{U} \text{ er en plan i } \mathbb{R}^4)$$

Hvis dimensionen af et underrum $\mathcal{U}$ er kendt, så er det lettere at afgøre, om en forelagt delmængde $\mathcal{B}$ er en basis for $\mathcal{U}$.

Theorem 3.10 (Kriterium for at være en basis)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$ med $\dim \mathcal{U} = k$. Lad $\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \dots, \mathbf{u}_k\}$ være en delmængde af $\mathcal{U}$ indeholdende k vektorer.

Eksempel (Et 2-dimensionalt underrum af $\mathbb{R}^4$)

Vi har tidligere vist, at

$$\mathcal{B} = \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}$$

er en basis (blandt mange mulige) for underrummet

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}.$$

Da $\mathcal{B}$ indeholder to vektorer, er

$$\dim \mathcal{U} = 2 \quad (\text{dvs. } \mathcal{U} \text{ er en plan i } \mathbb{R}^4)$$

Hvis dimensionen af et underrum $\mathcal{U}$ er kendt, så er det lettere at afgøre, om en forelagt delmængde $\mathcal{B}$ er en basis for $\mathcal{U}$.

Theorem 3.10 (Kriterium for at være en basis)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$ med $\dim \mathcal{U} = k$. Lad $\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \dots, \mathbf{u}_k\}$ være en delmængde af $\mathcal{U}$ indeholdende k vektorer.

(a) Hvis $\mathcal{B}$ er lineært uafhængigt, da er $\mathcal{B}$ en basis for $\mathcal{U}$.

Eksempel (Et 2-dimensionalt underrum af $\mathbb{R}^4$)

Vi har tidligere vist, at

$$\mathcal{B} = \{(1, -1, 1, 0), (1, -1, 0, 1)\}$$

er en basis (blandt mange mulige) for underrummet

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}.$$

Da $\mathcal{B}$ indeholder to vektorer, er

$$\dim \mathcal{U} = 2 \quad (\text{dvs. } \mathcal{U} \text{ er en plan i } \mathbb{R}^4)$$

Hvis dimensionen af et underrum $\mathcal{U}$ er kendt, så er det lettere at afgøre, om en forelagt delmængde $\mathcal{B}$ er en basis for $\mathcal{U}$.

Theorem 3.10 (Kriterium for at være en basis)

Lad $\mathcal{U}$ være et underrum af $\mathbb{R}^n$ med $\dim \mathcal{U} = k$. Lad $\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \dots, \mathbf{u}_k\}$ være en delmængde af $\mathcal{U}$ indeholdende k vektorer.

- (a) Hvis $\mathcal{B}$ er lineært uafhængigt, da er $\mathcal{B}$ en basis for $\mathcal{U}$.
- (b) Hvis $\text{span } \mathcal{B} = \mathcal{U}$, da er $\mathcal{B}$ en basis for $\mathcal{U}$.

Eksempel (Check af basis vha. Theorem 3.10)

Vi har tidligere vist, at der for underrummet

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

gælder $\dim \mathcal{U} = 2$. Betragt følgende 2 vektorer:

$$\mathbf{u}_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ -2 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{u}_2 = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \in \mathcal{U}.$$

Eksempel (Check af basis vha. Theorem 3.10)

Vi har tidligere vist, at der for underrummet

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

gælder $\dim \mathcal{U} = 2$. Betragt følgende 2 vektorer:

$$\mathbf{u}_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ -2 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{u}_2 = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \in \mathcal{U}.$$

For at afgøre om $\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \mathbf{u}_2\}$ er en basis for $\mathcal{U}$, er det ifølge Theorem 3.10 nok at checke, om $\mathbf{u}_1$ og $\mathbf{u}_2$ er lineært uafhængige.

Eksempel (Check af basis vha. Theorem 3.10)

Vi har tidligere vist, at der for underrummet

$$\mathcal{U} = \{ (x_1, x_2, x_3, x_4) \in \mathbb{R}^4 \mid x_1 + x_2 = 0 \text{ og } x_2 + x_3 + x_4 = 0 \}$$

gælder $\dim \mathcal{U} = 2$. Betragt følgende 2 vektorer:

$$\mathbf{u}_1 = \begin{pmatrix} 2 \\ -2 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{u}_2 = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \in \mathcal{U}.$$

For at afgøre om $\mathcal{B} = \{\mathbf{u}_1, \mathbf{u}_2\}$ er en basis for $\mathcal{U}$, er det ifølge Theorem 3.10 nok at checke, om $\mathbf{u}_1$ og $\mathbf{u}_2$ er lineært uafhængige.

Og det er de, fordi udregningen

$$\mathbf{A} = (\mathbf{u}_1 \mid \mathbf{u}_2) = \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ -2 & 0 \\ 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{pmatrix} \xrightarrow{\text{Gauss-Jordan}} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \\ 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$$

viser, at $\text{rank } \mathbf{A} = 2$, jfr. Theorem 3.4.